

Statnett SF
Postboks 4094 Nydalen
0423 Oslo

Deres ref.:
Vår ref.: 1051-1264738543-106112

Dato: 03.04.2025

Eviny Fornybar innspill på Statnetts høring på endret tariffmodell

Eviny Fornybar viser til høringsnotat datert 13. februar i år og takker for muligheten til å komme med innspill til Statnetts arbeid med ny tariffmodell. Eviny Fornybar er vannkraftprodusent med et produksjonsvolum på 7, 7 TWh.

Eviny Fornybar anerkjenner at økt elektrifisering (dekarbonisering av energi bruk og industriell utvikling) fører til økt forbruk og betydelige nye investeringer i både nytt og eksisterende transmisjonsnett. Statnett må ha en inntektsmodell som sikrer finansiering for effektiv drift og utvikling av transmisjonsnettet, samtidig som nødvendige krav til forsyningssikkerhet opprettholdes. Økt forbruk vil utløse behov for mer produksjon, økt produksjonskapasitet (effekt) og produksjonsfleksibilitet for å utnytte kapasiteten i transmisjonsnettet effektivt.

Eviny Fornybar vil understreke at utformingen og fordelingen av nett-tariffen mellom kundegrupper kan påvirke brukernes kostnader, konkurransesituasjonen mellom produksjonsteknologier, aktører i ulike land, og insentivene til brukerne. Dette inkluderer lønnsomheten av å investere i ny produksjonskapasitet og bruken av eksisterende produksjonskapasitet.

Statnett definerer at nett-tariffen skal baseres på objektiv og ikke-diskriminerende kostnadsfordeling mellom kundegrupper. Det er behov for å nyansere og tydeliggjøre kundebegreper. *Produksjon (leverandør) som leverer energi inn på nettet og skal transporteres på en sikker og kostnadseffektiv måte til sitt forbruk (kunde).*

Statnett uttrykker i høringen at innmatingstariffen for kraftprodusenter, gjennom begrensninger i pristak, utfordrer en objektiv og ikke-diskriminerende kostnadsfordeling mellom forbrukere og produsenter. Dersom man tar hensyn til at produsenter leverer produkt/varer for økt nett-tariffen, vil produktet (energi gjennom kraftpris) øke

tilsvarende for forbrukeren. I så måte vil det som Statnett kaller ikke-diskriminerende kostnadsfordeling mellom forbrukere og produsenter bestå. I den grad produsentene ikke kan øke varekostnaden gjennom engrospris, tilsvarende økte nett-tariffer, vil det for eksempel for vannkraftproduksjon, som har høyt skattetrykk fra bl.a. grunnrenteskatt, gi betydelig redusert skatteproveny. I så måte er det stat og kommuner som finansierer en betydelig andel ved økt nett-tariff fra produksjon. Dette vil også gi noe svakere investeringsmulighet for økt produksjonskapasitet (effekt) som er nødvendig for ønsket økt forbruk og uregulert produksjon fra vind og sol.

I Statnetts nye tariffmodell må det legges samfunnsøkonomiske analyser til grunn for virkningen av ny tariffmodell og hvordan kostnader og inntekter som oppstår i nettet fordeles.

Eviny Fornybars kommentarer til tariffendringer på kort sikt

Statnett har i høringsdokumentet bedt om høringsinstansenes tilbakemelding på forslagene, både foreslått *utforming* på tariffene og *nivået* på tariffsatsene.

Kapasitetsledd i tarifferingen for forbruk

Eviny Fornybar har ingen merknader.

Endring i tariffreduksjon for forbruk

Eviny Fornybar mener dette kan være et fornuftig tiltak for å tilgjengeliggjøre forbrukerfleksibilitet i kraftsystemet, men er bekymret for at denne forbrukerfleksibiliteten ikke er koblet eller priset til markedsprising og kostnader for leveranse av fleksibilitet når deltakelse gir rabatt på 50% i industritariff.

Balanseansvarlige

Statnett foreslår at balanseansvarlige aktører bør dekke en større del av systemdriftskostnadene. Statnett viser til at kostnader for kjøp av systemtjenester (reserver) øker. Noe av dette dekkes av engrosmarkedet og resten dekkes av tariffpåslaget for systemdriftskostnader for produsenter og det faste tariffledd for forbrukere. Statnett foreslår å øke bidraget fra de balanseansvarlige, i første omgang ved å utnytte handlingsrommet som er avtalt med de andre nordiske TSOene.

Generelt mener Eviny Fornybar at det bør være grunnlag for at ubalanser i de ordinære markedene finansierer en større del av Statnetts systemdriftskostnader siden de er en viktig årsak til at kostnadene oppstår. Vi merker oss at Statnett får betydelige flaskehalsinntekter fra kraftutveksling med utlandet, og at systemdriftskostnader som er nødvendige for å opprettholde handelskapasitet bør betraktes som «kostnader for ervervelse av inntekt», og derfor bør flaskehalsinntekter finansiere systemdriftskostnader forbundet med utenlandshandel med kraft.

Videre mener vi det er viktig at deltakelse og aktivering i system- og balansetjenester ikke gir økt ubalansekostnad. Det er også viktig at balansekostnadene må være teknologinøytrale og gjelde for alle balanseansvarlige.

Eviny Fornybars kommentarer til tariffendringer som skal utvikles på lengre sikt

Eviny Fornybar ønsker å gi noen overordnede innspill til punktene Statnett jobber med på lengre sikt. Flere av temaene kan medføre svært omfattende endringer i tariffen, og vi oppfordrer derfor Statnett til å sikre et grundig kunnskapsgrunnlag og gjennomføre gode prosesser før eventuelle endringer fremmes.

De omfattende varslede endringene sammenfaller med at mange produsenter har investeringsplaner i ny kraftproduksjon og ikke minst økt fleksibilitet i eksisterende utbygde vassdrag med økt effektutbygging. Statnetts endringer i tariffen gir vesentlig økt usikkerhet om fremtidige kostnader og lønnsomhet. Transparente, forutsigbare og involverende prosesser med utgangspunkt i samfunnsøkonomiske prinsipper, er avgjørende for å unngå utsettelse og forsinkelser i prosjektutviklingen. Statnett må legge til rette for at produsenter får delta i arbeidsgrupper og jevnlig gi informasjon og sikre at rapporter fra arbeidet blir gjort tilgjengelige.

Energiledd

Eviny Fornybar er i utgangspunktet positiv til at Statnett ønsker å vurdere endringer i energileddet. Formålet med marginaltapssatsene er at brukerne av nettet skal belastes med de marginale kostnadene de påfører nettet. Energileddet vil dermed i teorien gi et kortsiktig signal for tilpasning av eksisterende produksjonskapasitet og et visst lokaliseringssignal for investering i ny kapasitet fremover. Imidlertid er det signalet energileddet gir lite relevant (andre forhold er viktigere) og det er i beste fall unøyaktig, men kan også være feil. Dette gjelder spesielt på lang sikt hvor det er svært vanskelig å prognostisere hva marginaltapssatsene blir, men også på kort sikt hvor det er vanskelig å beregne korrekte marginale tapssatser på grunn av store endringer i produksjonsfordeling over landsdeler og endringer i eksport og import i løpet av døgnet og uken. Lokaliseringssignal ligger i kraftpris og det har økt etter endringer til flow-based spotpris algoritme.

Det er utfordrende på en god måte beregne av de marginale tapssatsene i beregning av vannverdier. Vi vurderer derfor at energileddet i praksis har liten betydning både i forhold til optimal fordeling av eksisterende produksjonskapasitet og som lokaliseringssignal. Energileddet gir i dag lite netto inntekter for Statnett, men omfordeler store beløp mellom ulike aktører. Det er også krevende å fastsette hva som er riktig nivå på satsene. Vi oppfordrer Statnett til å utrede flere alternativer, og å involvere aktørene i den videre prosessen med arbeidet.

Reservasjonstariff

Statnett vurderer å innføre en reservasjonstariff for alle kunder som har fått reservert kapasitet i dagens eller fremtidens nett.

Eviny Fornybar mener det kan være en del utfordringer, både juridiske og samfunnsøkonomiske, med en slik type tariff. En eventuell utredning må derfor være grundig og oppfylle kravene til en god prosess som beskrevet over før vi kan ta stilling til innføring av en reservasjonstariff.

Avhengig av endelig utforming vil dette kunne gi ekstrakostnader for de største kraftprosjektene med lange ledetider uten at det har opphav i en faktisk kostnad. Det vil dermed bidra til økt usikkerhet i prosjektutviklingen inntil både spørsmålet om innføring og nivå på tariffen er avklart.

Anleggsbidrag

Statnett peker i høringsdokumentet på at regelverket for anleggsbidrag gir en lav andel anleggsbidragspliktige tiltak i transmisjonsnettet. Det har blant annet vært utfordrende å peke ut enkeltaktører som er utløsende for konkrete nett-tiltak eller spesifikke deler av nett-tiltak. Statnett er også opptatt av å ha et langsiktig perspektiv og være tidlig ute for at nettkapasitet skal være tilgjengelig i tide. Statnett signaliserer derfor behov for endringer i dagens anleggsbidragsregelverk i transmisjonsnettet.

Vi støtter prinsippet om at kunder i transmisjonsnettet som utløser behov for økte nettinvesteringer belastes et anleggsbidrag. Om anleggsbidraget utformes riktig, er dette en god tariff. Vi er positive til at Statnett vil se nærmere på anleggsbidragsregelverket. Det kan både være mulig å praktisere dagens regelverk litt bedre og forbedre regelverket noe. Vi ønsker å bli aktivt involvert i arbeidet og er foreløpig ikke sikre på om et tilknytningsgebyr eller standardsatser for anleggsbidrag er hensiktsmessig. Det er i strid med samfunnsøkonomisk teori å ta betalt der det er plass i nettet.

Som del av utredningen bør det vurderes om ny kapasitet (energi eller effekt) som reduserer behov for fremtidige nett-tiltak bør premieres, fremfor å utløse krav om anleggsbidrag.

Reaktiv effekt

Statnett beskriver i høringsdokumentet at utfordringene knyttet til reaktiv effekt har økt de siste årene og forventes å øke ytterligere. De peker på at konsesjonærene mangler insentiver til å installere tilstrekkelig reaktive komponenter. Statnett observerer at problemet må løses i transmisjonsnettet. Statnett peker videre på at kostnadene for kompenseringer på lavere nettnivå normalt er mye lavere enn i transmisjonsnettet og tiltak kan gjennomføres raskere. Statnett tarifferer i dag uttak av reaktiv effekt og ser at dette fører til at kundene får en mer aktiv tilnærming til uttaket og endrer adferd. De peker også på at kontrollforskriften kun omfatter uttak av reaktiv effekt.

Vi tolker Statnett som at de ønsker å tariffere innmating av reaktiv effekt. Vi leverer i dag reaktiv effekt på nettet mot en grunnkompensasjon, innenfor visse grenser. Vi kan få betalt om de leverer ut over en viss grense, og må da selv fakturere Statnett. Vi mener det kan være uheldig å tariffere produsentene for innmating av reaktiv effekt. Fremfor å regulere betaling av reaktiv effekt gjennom tariffen foreslår produsentene at Statnett heller bruker markedsmekanismer.

Økt innmatingstariff

Statnett mener det er behov for større handlingsrom for å fastsette et hensiktsmessig nivå på innmatingstariffen.

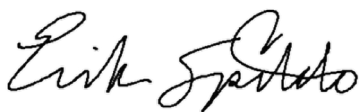
I henhold til EU-regler som er implementert i norsk lovgivning på grunnlag av EØS-avtalen er det satt et tak på tariffen for kraftprodusenter. Det er store forskjeller i hvilke tariffkostnader produsenter belastes med i ulike europeiske land. Statnett har bestemt at tariffen for norske produsenter skal være lik dette taket. Andre europeiske land har tariff lik null. Dette medfører at Norge har blant de høyeste tariffene for produsenter i Europa.

Høyere innmatingstariff for kraftprodusentene vil, alt annet likt, øke kraftprodusentenes produksjonskostnader. Siden en eventuell tarifføkning vil være den samme over året, vil den øke produsentenes kostnad for å tilby kraft inn i markedet. Økte produksjonskostnader vil svekke lønnsomheten av nye investeringer, og vil kunne påvirke produsentenes evne og vilje til å investere i ny kraftproduksjon, spesielt for prosjekter som i utgangspunktet har marginal lønnsomhet.

Vi mener derfor det ikke er grunn til å oppheve eller endre taket på innmatingstariffen. Det kan derimot være grunnlag for å senke innmatingstariffen i Norge, for å sikre bedre harmonisering med våre naboland.

For å fordele de faste kostnadene i nettet på brukerne mener vi man bør vektlegge effektivitetshensyn og hensynet til harmonisering av konkurranse både mellom ulike produksjonsteknologier og mellom kraftprodusenter i ulike land. Dette tilsier at forbrukerne, og i hovedsak alminnelig forbruk, bør dekke disse kostnadene.

Vennlig hilsen
Eviny Fornybar AS

Erik Spildo
Seniorrådgiver